

Dag Daniš: S Kollárom to nepôjde. Bez Kollára tiež nie

- CZ24 News | 24. září 2021

SLOVENSKO: Úvahy o vykopnutí Borisa Kollára z koalície a vláde so silným protizločineckým pohonom pôsobia trochu insitne.

Jedno s druhým si totiž odporuje. Vláda je slabá už teraz. Po odchode Kollárovej strany by bola celkom vetchá. A zraniteľná.

Stúpenci trojkoalície bez Kollára, opretej o podporu „nezávislých“ poslancov, zabudli na to podstatné: spýtať sa „nezávislých“. Tomáš Valášek, ktorý aktuálne kotví v Progresívnom Slovensku, ich chybu už napravil. Odkázal, že je pol roka v opozícii a nebude na tom nič meniť.

Prípadnú trojkoalíciu by možno nejako toleroval v podmienenom režime. Od zákona k zákonu, raz za, inokedy proti, ako to má „konštruktívna opozícia“ vo zvyku.

To isté platí o ďalších nezaradených poslancoch, ktorí fungujú mimo poslaneckých klubov vládnych strán. Navyše, otázne je aj to, či by sme tu mali trojkoalíciu, alebo dvojkoalíciu vo veselom formáte Matovič – Sulík. Keďže Remišovej došli hracie žetóny a Kolíkovej poslanci prešli pod vlajku SaS...

Záver: postaviť odolnú vládnu koalíciu bez Borisa Kollára je ilúzia.

Je to škoda (s Kollárom je boj proti zločinu limitovaný). No zároveň to je realita, ktorá sa nedá ignorovať. Alebo prekrývať výkresmi, ktoré sú o ničom.

Politická teória

Asi netreba podčiarkovať, že úspešný boj s politickou korupciou a organizovaným zločinom si vyžaduje pevnú vládu. A ako bonus aj autoritu a širšiu verejnú podporu. Keď už nie masívnu, tak aspoň primeranú.

Realita: vláda je od marca paralyzovaná. Mocenské páky nemá v rukách ani premiér, ani líder najsilnejšej vládnej strany, odstavený na pozíciu ministra. Dominantnou postavou koalície je predseda parlamentu – s dosahom na SIS, inšpekciu a generálnu prokuratúru. Čiže s pákami na kľúčové úrady, ktoré idú po krku vyšetrovateľom NAKA a špeciálnej prokuratúre...

Pokiaľ ide o verejnú podporu, s tou to tiež nevyzerá dobre. Trpkou správou pre bojovníkov proti korupcii musel byť prieskum Focusu, podľa ktorého má Žilinka výrazne vyššiu podporu než Lipšic.

Chyba pritom vôbec nemusí byť na strane publika. Problém je zjavne vyššie.

Málokto asi pochybuje o tom, že pokračovať v súčasnom nastavení, potápanom konfliktmi a vojnou policajtov, je neudržateľné.

Politická prax a riešenia

Dobrou správou je, že pokračovať v zápase proti zločinu sa dá aj bez toho, aby sa riadil teoretickými poučkami.

Výsledky možno nebudú impozantné a rýchle. Úspechy budú pomalšie alebo otázne. O to však nejde. Dôležitejšie je predsa to, aby sa stíhanie viedlo zákonne, presvedčivo a bez vážnejších pochybností.

Ak tu nie je silná vnútorne pevná vláda so širokou podporou, treba to akceptovať. A využiť možnosti, ktoré ostávajú.

Prax dokazuje, že vládnuť sa dá aj bez optimálnych či učebnicových podmienok. Stačí sa pozrieť na prvú či druhú Dzurindovu vládu.

Možnosti, ktoré ostávajú Hegerovej vláde, sú ústavné a technokratické – jej právomoci. Tie sú dostatočné, aby mohla konať. Už dnes. Borisa Kollára je možné schlaďiť aj bez toho, aby sa trhala koalíčná dohoda.

Prvým problémom, za ktorý je zodpovedná vláda a ktorý tá istá vláda môže vyriešiť, je vojna v bezpečnostných službách.

Je neprijateľné, aby SIS cez sledovanie a odpočúvanie svedkov vstupovala do vyšetrovania káuz, v ktorých figurujú skorumpovaní siskári. Presne toto sa však deje (už dlho) a naberať to na intenzite. SIS sledovala svedkov, ktorí prehovorili v korupčnom prípade bývalého šéfa kontrarozvedky Gašparoviča či bývalého zástupcu riaditeľa Beňu.

A nielen to. SIS to hnala ďalej. Nielen na inšpekciu (čo je v poriadku – nech sa podozrenia vyšetrujú). Hnala to na úroveň premiéra, prezidentky či na úroveň šéfov prokuratúry. Vytvárala spravodajský, trestnoprávny a následne politický tlak na to, aby sa vstúpilo do vyšetrovania. Do toho vyšetrovania, v ktorom sú obvinení dôstojníci SIS za vymáhanie tučných úplatkov od skupiny takáčovcov.

Takáto politická hyperaktivita tajnej služby pri ochrane skorumpovaných siskárov, do ktorej boli zatiahnutí lídri koalície a prezidentka, je absurdná. Vláda má právomoc odvolať šéfa SIS. Pre stratu dôvery. Takisto má právomoc trvať na takej nominácii, ktorá zaručí očistu spravodajskej služby od figúr, ktoré majú strach z vyšetrovania korupcie.

Iste, takýto rozhodný krok vlády by narazil na Borisa Kollára. No tak to chodí. K vládnutiu patria aj spory a riskantné rozhodnutia. Kollár nemá vo vláde väčšinu. A keď SIS zjavne bojuje proti vláde a jej protizločineckému programu, treba v jej vedení upratať. Silou.

V prípade odvolania šéfa SIS by bol na ťahu Kollár. Mohol by odísť z vlády. Alebo vyjednávať. Druhá možnosť je pravdepodobnejšia.

Ďalej: vláda má spolu s ministrom vnútra právomoc vymenovať nového šéfa inšpekcie.

Tým nechceme povedať, že vláda má umlčať inšpekciu a zastaviť ju vo vyšetrovaní podozrení, že v NAKA sa manipuluje. Úlohou inšpekcie je predsa stíhať trestnú činnosť v polícii. V tom treba pokračovať. Hlavne po zisteniach, že vyšetrovatelia NAKA mali manipulovať so svedkami (čo je trestné).

Dôležité je to, aby inšpekcia konala nestranne. Nie pod tlakom tajnej služby a siskárov, ktorým hrozí basa.

Ak vláda presadí poriadok v tajnej službe a inšpekcii (v dvoch úradoch, za ktoré zodpovedá a ktoré sú v jej kompetencii), potom sa vojna policajtov prestane stupňovať.

A funkcia predsedu parlamentu už nebude patriť medzi silové rezorty.

Generalita

Treťou úlohou, ktorú treba vyriešiť, je vojna vo vedení prokuratúry.

Na tejto najvyššej úrovni platí, že spor nie je čierno-biely. Iste, problémy vidieť na generálnej prokuratúre, ktorá zrušila stíhanie Pčolinského či Haščáka a nariadila zničiť dokumenty z kauzy Gorila.

No rovnako treba priznať aj to, že problémy cítiť aj na strane špeciálnej prokuratúry. Vyšetrovatelia NAKA, na ktorých dozerala špeciálna prokuratúra, sú väzobne stíhaní za manipulácie pri vyšetrovaní. Dôvody väzby boli zrejme silné, keďže sa s nimi stotožnil súd.

A nielen to. Ďalším problémom Úradu špeciálnej prokuratúry je prepálený tlak na väzobné stíhanie podozrivých. Pri oligarchoch ako Norbert Bödör je väzba pochopiteľná. Pri ľuďoch ako Imrecze, ktorí dávno stratili vplyv a postavenie, bola väzba silne otázna. Pravdepodobne mala slúžiť len ako nátlaková zbraň na ich priznanie a udávanie komplicov.

To je síce vysoko efektívny, no nezákonný dôvod väzby.

Aj zločinci majú svoje práva.

A aj bojovníci proti zločinu môžu skončiť vo väzbe – ak to s tlakom na výsledky preženú. A prekročia zákon.

Prímerie?

Pri konflikte medzi Lipšicom a Žilinkom by mohla zabráť jedna celkom prostá vec. Dohoda. Prímerie. Červené čiary by si nemali kresliť len Boris Kollár s Igorom Matovičom, ale aj šéfovia prokuratúry.

Výsledkom môže byť taká prax pri stíhaní zločinu, ktorá bude prijateľná pre obe zložky prokuratúry. A ktorá bude právne presvedčivá.

Niektu možno bude namietat, že koalícia s Borisom Kollárom (hoci aj mierne odzbrojeným) a prokuratúra so Žilinkom vyzerajú zle. Iste, je to výborná a presná námietka. Treba však pripomenúť, že politika nie je súťaž krásy, ale umenie možného. Platí to aj o protizločineckej politike...

Tí, čo majú zúrivý pohľad a zaťaté päste, sú vždy z kompromisov a komplikácií sklamaní.

Bojovníci za spravodlivosť však nemajú uspokojovať tých, čo majú krvavé oči. Ani tých, ktorí očakávajú rýchle a rázne výsledky.

Takto to funguje len pri sľuboch a vo volebnom boji. V povolebnom sú pravidlá hry o niečo náročnejšie. Aj na čas. Aj na schopnosti víťaza.

Autor: Dag Daniš